

**ปัจจัยทางจิตสังคม และคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว
ที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว***
**Psychosocial Factors and Guidance Teacher's Characteristic
Related to Behavioral Performance of Guidance Teachers**

วรกร ทรัพย์วิระปกรณ์**และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรกเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีความแตกต่างกัน 4 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพในการทำงาน ลักษณะทางจิต คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว และลักษณะชีวสังคม ประการที่สอง เพื่อค้นหาอิทธิพลร่วม ระหว่างปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย ในการอธิบายพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีประสิทธิผลในระดับต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่รับผิดชอบงานด้านจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ 167 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 167 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 6 ชุด คือ 1) แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม 2) แบบประเมินคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว 3) แบบวัดสัมพันธภาพในการทำงาน 4) แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน 5) แบบวัดการรับรู้ความสามารถแห่งตน และ 6) แบบวัดพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test, ANOVA, และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีสัมพันธภาพในการทำงานในระดับสูง และมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับสูง จะมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่า ครูที่มีสัมพันธภาพในการทำงานในระดับต่ำ และมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับต่ำ ($p < .001$) นอกจากนี้ยังพบว่า สัมพันธภาพในการทำงาน การรับรู้ความสามารถแห่งตน คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว และ ความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายประสิทธิผลของพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวได้ร้อยละ 50.1

คำสำคัญ: พฤติกรรมการทำงาน จิตสังคม ครูจิตวิทยาแนะแนว

* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีงบประมาณ 2550

** อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อ.เมือง จ.ชลบุรี

Abstract

The purpose of this research were explore the effects of 4 factors; work relationship, psychological characteristic, guidance teacher's characteristic, and bio-social characteristic on behavioral performance of guidance teachers, and compare the predictive powers of the 4 factors on the difference level of behavioral performance of guidance teachers. The sample consisted of 167 secondary school guidance teachers in the eastern region of Thailand. The instruments used for data collection were 6 questionnaires 1) bio-social characteristic 2) guidance teacher's characteristic 3) work relationship 4) internal locus of control 5) self-efficacy and 6) behavioral performance of guidance teachers. Data was analyzed by t-test, ANOVA, and Multiple Regression Analysis.

The results revealed that work relationship and self-efficacy of guidance teachers were found to be highly related to behavioral performance of guidance teachers ($p < .001$). The results showed that work relationship, self-efficacy, guidance teacher's characteristic, and internal locus of control were more powerful predictors of behavioral performance of guidance teachers at 50.1 %.

Keywords : Behavioral Performance/ Psychosocial Factors/ Guidance Teacher

บทนำ

โรงเรียนเป็นเครื่องบ่งชี้ที่สำคัญของคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ในระบบการศึกษานอกจากจะผลิตนักเรียนให้ถึงพร้อมด้านสติปัญญาแล้ว ยังต้องขัดเกลา และให้ความรู้แก่ช่วยเหลือทั้งด้านจิตใจ และสังคมควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถวางแผนในการศึกษาต่อและเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทุกด้าน ทั้งนี้ผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวคือ "ครูจิตวิทยาแนะแนว" ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาลูก ในโรงเรียน นอกจากหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนที่ถือเป็นภาระหลักแล้ว ยังต้องรับหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำปัญหาต่าง ๆ แก่เด็กนักเรียนด้วย โดยเฉพาะปัญหาชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเด็ก สอดคล้องกับ

แนวนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูปการศึกษา ตามแผนการแม่บทแห่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และฝึกอบรมได้ตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ และนำประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมโดยยึดหลัก "การศึกษาสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน"

จากระบบปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูทุกสาขาวิชา รวมทั้งครูแนะแนว เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ระบุในมาตรา 4 ให้ "ครู" เป็น "บุคลากรวิชาชีพ

ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน" และกำหนดแนวการจัดการศึกษาดำเนินการตาม มาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ส่วนมาตรา 24 กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรม ให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 13) จะเห็นได้ว่าจากสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาดังกล่าว เป้าประสงค์ของบทบาทของครูจึงควรเน้นมาที่ครูผู้สอน กล่าวคือ ครูจิตวิทยาแนะแนวจะต้องใส่ใจและเข้ามาดูแลนักเรียนให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น เน้นให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ การแนะแนวว่า "การแนะแนวมุ่งให้ทุกคนในทุกช่วงชีวิตมีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและมีความสุข ทุกคนในสังคมมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวอย่าง กัลยาณมิตร" ตามแผนพัฒนาการแนะแนวในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยในฐานะองค์กรวิชาชีพที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูจิตวิทยาแนะแนวและครูทั่วไปให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางจิตวิทยาแนะแนวการให้คำปรึกษา

ทั้งด้านส่วนตัว ด้านการจัดการศึกษา และด้านการแนะแนวอาชีพและบุคลิกภาพ ส่งผลให้นักเรียนและผู้ปกครองได้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ ป้องกันปัญหาในกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคและเครื่องมือทางจิตวิทยา รวมทั้งแก้ไขปัญหาก่อนเกิดหรืออย่างเป็นระบบ

ด้วยบทบาทหน้าที่ ที่สำคัญของครูแนะแนว คือการพัฒนานักเรียน ให้ถึงพร้อมในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยใช้เทคนิคกระบวนการบนทางจิตวิทยาเป็นแนวทางที่สำคัญ ทำให้ต่อมา จึงเปลี่ยนชื่อจาก "ครูแนะแนว" เป็น "ครูจิตวิทยาแนะแนว" และมีการกำหนดคุณลักษณะของครูจิตวิทยาแนะแนวว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสม จึงสามารถทำหน้าที่รับผิดชอบในงานจิตวิทยาแนะแนวได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ครูจิตวิทยาแนะแนวจะต้องมีวุฒิการศึกษา อย่างต่ำระดับปริญญาตรี สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สาขาจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง หรือเทียบเท่า ได้แก่ ครูที่ได้รับการอบรมหลักสูตรทางจิตวิทยา และการแนะแนวของสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย 3 หลักสูตร ขึ้นไปรวมจำนวน 108 ชั่วโมงหรือได้รับการอบรมหลักสูตรทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องจากสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทยหรือสมาคมทางจิตวิทยาในต่างประเทศ จำนวนไม่น้อยกว่า 108 ชั่วโมง ซึ่งเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายจากสถานศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว (ครูแนะแนวเดิม) ทำหน้าที่ให้บริการแนะแนวในรูปแบบต่าง ๆ ตามแนวศาสตร์และศิลปวิชาชีพแก่บุคลากรในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

จะเห็นได้ว่า บทบาทของครูจิตวิทยาแนะแนว มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานักเรียน และเป็นที่น่าสนใจว่า การปฏิบัติงานจิตวิทยา

แนะแนวของสถานศึกษาแต่ละแห่งนั้น มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ อาทิ ภาระงานสอนของครูแนะแนว นโยบายของผู้บริหารต่อการให้ความสำคัญในงานจิตวิทยาแนะแนวหรือข้อจำกัดจากตัวครูจิตวิทยาแนะแนวเอง เช่น ลักษณะจิตบุคลิกภาพ เป็นต้น ดังนั้นในการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว จึงจำเป็นต้องศึกษาตัวเอง ที่เกี่ยวข้องกับหลายประการ เพื่อให้สามารถพิจารณาได้ว่าตัวแปรใดบ้างที่จะอธิบายพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวได้ดีที่สุด ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สำคัญบางประการ ได้แก่ ปัจจัยทางจิตสังคม แนวลักษณะทางจิต สัมพันธภาพกับคนรอบข้าง และปัจจัยทางคุณลักษณะของครูจิตวิทยาแนะแนว ซึ่งเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ทำให้สมมติฐานได้ว่าปัจจัยทั้งประการนั้น น่าจะมีตัวแปรที่สำคัญบางอย่างที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวได้ โดยเฉพาะตัวแปรด้านลักษณะทางจิต

จากการศึกษาลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงาน โดยทั่วไปจะพบตัวแปรลักษณะทางจิตที่มีความสำคัญกับพฤติกรรมการทำงานหลายตัว แต่สำหรับตัวแปรลักษณะทางจิตที่น่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวนั้น น่าจะประกอบด้วยลักษณะความเชื่ออำนาจในตน และการรับรู้ความสามารถแห่งตน เป็นสำคัญ เนื่องจากตัวแปรทั้งสองดังกล่าว มีข้อค้นพบที่สามารถเทียบเคียง และอธิบายพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีพฤติกรรมการทำงานสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ความเชื่ออำนาจ

ในตนของครูเป็นลักษณะทางจิตที่สำคัญและเป็นตัวทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมการทำงานในผลงานของครู และ ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ (ศักดิ์ชัย นิธิวุฒิ, 2532; วิชัย เอียดน์, 2534; วุฒิพงษ์ สมานรักษ์, 2536) ในส่วนของการรับรู้ความสามารถแห่งตน พบว่าบุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองว่าจะประสบความสำเร็จในการทำงาน จะมีวิธีการในการเผชิญปัญหาอุปสรรคและแสวงหากลยุทธ์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างแท้จริงและยังพบอีกว่าบุคคลที่มีความสามารถในงานเฉพาะอย่างจะรับรู้ความสามารถแห่งตนอย่างเกิน ได้ชัด จะมักจะประสบผลสำเร็จในงานที่ตนทำจนพอใจจะเห็นได้ว่าการรับรู้ความสามารถแห่งตน มีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย กลยุทธ์ในงาน และผลของงาน (Locks et al., 1984; Hall, 2000)

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในฐานะ เสมือนเป็นที่เลี้ยง หรือหน่วยงานสนับสนุนการทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียน จึงตระหนักถึงการพัฒนาคูณลักษณะของครูจิตวิทยาแนะแนวที่พึงประสงค์เพื่อให้งานด้านจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียนเกิดประสิทธิผลสูงสุด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงลักษณะทางจิตสังคม และคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว ที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวที่ดีแก่ครูต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาการแนะแนว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาการแนะแนว ซึ่งมีสัมพันธภาพในการทำงาน ลักษณะทางจิต คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว และลักษณะชีวิตสังคมแตกต่างกัน

2. เพื่อค้นหาอิทธิพลร่วมระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในการทำงาน ลักษณะทางจิต คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว และลักษณะชีวิตสังคม ในการอธิบายพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีประสิทธิภาพในระดับต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูที่รับผิดชอบงานด้านจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออก ที่ผ่านข้ออาทนต์ด้านวิชาชีพครูจิตวิทยาแนะแนวจากสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยจำนวน 167 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระประกอบไปด้วย

2.1.1 สัมพันธภาพในการทำงาน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูจิตวิทยาแนะแนวกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน

2.1.2 ลักษณะทางจิต ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน และการรับรู้ความสามารถแห่งตน

2.1.3 คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว

2.1.4 ลักษณะทางชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชวราชการ ประสบการณ์การเป็นครูจิตวิทยาแนะแนว ขนาดโรงเรียน ภาระการสอน และจำนวนชั่วโมงปฏิบัติงานจิตวิทยาแนะแนว

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรม

การทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามทั้งหมด 6 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวิตสังคม ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพสมรส 4) อาชวราชการ 5) ระดับการศึกษา 6) อาชีพที่เดิม 7) ระดับชั้นที่สอน 8) อายุ การปฏิบัติงานด้านจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียน 9) จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการปฏิบัติงานจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียน 10) การงานทั่วไป 11) ขนาดของโรงเรียน

ชุดที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว ประกอบด้วยมาตราวัดประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่จริงมากที่สุด จนถึงไม่จริงเลย มีจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86

ชุดที่ 3 แบบวัดสัมพันธภาพในการทำงาน ประกอบด้วยมาตราวัดประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่จริงมากที่สุด จนถึงไม่จริงเลย มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .78

ชุดที่ 4 แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ประกอบด้วยมาตราวัดประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่จริงมากที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88

ชุดที่ 5 แบบวัดการรับรู้ความสามารถแห่งตน ประกอบด้วยมาตราวัดประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่ จริงมากที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .73

ชุดที่ 6 แบบประเมินคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว ประกอบด้วยมาตราวัดประเมินรวมค่า 6 อันดับ ตั้งแต่จริงมากที่สุด จนถึง ไม่จริงเลย

มีจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น
สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งใน
เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย
ทั้งหมด ประกอบด้วย ชื่อ โรงเรียน และที่ตั้ง

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือผ่านไปยัง
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

3. เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยจัดส่ง
แบบวัดไปทางไปรษณีย์

4. จัดสนามกลุ่มย่อยกับครูผู้รับผิดชอบ
งานจิตวิทยาแนะแนว โดยกำหนดประเด็นที่สำคัญ
3 ประการ คือ

4.1 ลักษณะการทำงานจิตวิทยา-
แนะแนว

4.2 ปัญหา อุปสรรค ต่าง ๆ ในการ
ปฏิบัติงาน

4.3 ความคาดหวังต่อการทำงาน
จิตวิทยาแนะแนว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด
มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์
ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage)
ใช้ในการบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการวัด
ค่าเฉลี่ยลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) เพื่อวัดการกระจายของข้อมูล

2.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของ
ค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่มที่อิสระต่อกัน (Inde-
pendent t-test)

2.5 การวิเคราะห์ความแปรปรวน
ทางเดียว (One-way analysis of variance) และ
การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-
way analysis of variance) เพื่อทดสอบความแตกต่าง
ระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป
และหากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบ
ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe)

2.6 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอย
พหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อหาตัวแปร
อิสระที่มีประสิทธิภาพในการทำนายตัวแปรตาม

3. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพเพื่อ
ใช้อภิปรายร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ

สรุปและอภิปรายผล

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานของ
ครูจิตวิทยาแนะแนวตามลักษณะชีวิตสังคมที่
แตกต่างกัน

1.1 ครูจิตวิทยาแนะแนวชายและหญิง
มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวไม่
แตกต่างกัน

1.2 ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีระดับ
การศึกษาคงกันมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยา
แนะแนวต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 โดยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า
ปริญญาตรีมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว
สูงกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.3 ครูที่จบสาขาวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับ
จิตวิทยาและที่ไม่ได้จบสาขาวิชาจิตวิทยามี
พฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า

ครูที่จบสาขาด้านจิตวิทยามีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวสูงกว่าครูที่ไม่ได้เรียนจบด้านจิตวิทยา

1.4 พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวแปรปรวนไปตามระดับกลุ่มอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีอายุ 41 – 50 ปี มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีอายุ 30 – 40 ปี และต่ำกว่า 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวแปรปรวนไปตามสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีสถานภาพสมรสโสดมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีสถานภาพสมรสแบบแยกกันอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีสถานภาพสมรสแบบอยู่ด้วยกัน มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีสถานภาพสมรสแบบแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวแปรปรวนไปตามอายุราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพบว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีอายุราชการ 21 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีอายุราชการ 10 – 20 ปี มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.7 พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวแปรปรวนไปตามประสบการณ์ทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีประสบการณ์ทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนว 20 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีประสบการณ์ทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีประสบการณ์ทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนว 11 – 20 ปี มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีประสบการณ์ทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.8 พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวแปรปรวนไปตามขนาดของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.9 พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวไม่แปรปรวนไปตามตัวแปรด้าน ระดับชั้นที่สอน จำนวนชั่วโมงงานจิตวิทยาแนะแนวภาระงานสอน และภาระงานอื่นๆ

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น พบว่า พฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว ไม่ขึ้นกับปัจจัยด้านเพศ จึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า หากครูที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี การผ่านการเรียนในหลักสูตรสาขาวิชาด้านจิตวิทยา และมีประสบการณ์การทำงานหรืออายุราชการที่มากกว่า 10 ปี ก็จะมีพฤติกรรมการทำงาน

จิตวิทยาแนะแนวที่ดีด้วย นอกจากนี้ในด้านของจำนวนชั่วโมงสอน ภาระงานสอน หรือภาระงานอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างต่าง ทั้งนี้เนื่องจากภาระดังกล่าวมิได้ส่งผลการกระทบต่อการทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวแต่อย่างใด แสดงว่าไม่ว่างานจะมากหรือน้อย ครูจิตวิทยาแนะแนวก็สามารถดำเนินงานจิตวิทยาแนะแนวต่อไปได้สอดคล้องกับที่ ครูจิตวิทยาแนะแนวกลุ่มหนึ่งที่ได้อภิปรายไว้ใน การสนทนากลุ่ม ว่า ภาระงานแนะแนวมามาก แต่ก็ต้องทำ และทำด้วย "รอยยิ้ม" ต้องมองเชิงบวก เพราะผลที่เกิดขึ้นจะเกิดขึ้นถูกศิษย์เป็นสำคัญ ดังคำกล่าวของครูจากการสนทนากลุ่ม ได้กล่าวไว้

"เราทำงานกันตั้งแต่เช้าบื้อยันเรือบเที่ยง...ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพฤติกรรมเด็ก หรือเรื่องการเรียนคือ เรื่องการเลือกอาชีพ...เราก็ต้องดูแลหมด.... พูดถึงว่าหม้อยใหม่ก็หม้อยนะ แต่เราก็หวัง ให้เพราะผลประโยชน์จะตกที่ลูกศิษย์เรา ไม่ให้ลูกอยู่ที่ใคร... เราต้องมองเชิงบวก...แล้วเราจะทำงานอย่างมีความสุข..." (ครูแนะแนว A1)

2. การเปรียบเทียบและการศึกษาอิทธิพลร่วมของปัจจัยด้านพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวสัมพันธ์ภาพในการทำงาน ความเชื่ออำนาจในตน การรับรู้ความสามารถแห่งตน และคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว

ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว

ตัวแปรจิตลักษณะ	n	\bar{X}	SD	t
สัมพันธภาพในการทำงาน				
สูง	83	100.00	9.05	9.41***
ต่ำ	84	86.40	9.60	
ความเชื่ออำนาจในตน				
สูง	74	92.58	10.35	.58
ต่ำ	93	93.62	12.44	
การรับรู้ความสามารถแห่งตน				
สูง	74	98.93	10.78	6.43***
ต่ำ	93	88.57	9.99	
คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว				
สูง	93	94.33	12.23	1.48
ต่ำ	74	91.69	10.49	

***มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

จากการศึกษาพบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัว ได้แก่ 1) สัมพันธภาพในการทำงาน 2) ความเชื่ออำนาจในตน 3) การรับรู้ความสามารถแห่งตน และ 4) คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว สามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานของจิตวิทยาแนะแนวได้ร้อยละ 50.1 โดยมีตัวทำนายที่เด่นชัดคือ สัมพันธภาพในการทำงานและการรับรู้ความสามารถแห่งตน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีสัมพันธภาพในการทำงานในระดับสูงมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีสัมพันธภาพในการทำงานในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังพบว่า สัมพันธภาพในการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาพลักษณ์ และพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว ทั้งนี้สัมพันธภาพดังกล่าวเป็นสัมพันธภาพระหว่างครูจิตวิทยาแนะแนวกับผู้บริหาร ครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน อันเป็นความคาดหวังในอันดับต้นๆ ที่บุคคลเหล่านั้นมีต่อครูจิตวิทยาแนะแนว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญพร จันทรวงศ์ (2535) ซึ่งได้ศึกษา คุณลักษณะของครูแนะแนว ความคาดหวังของผู้บริหาร และครูในโรงเรียน ประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียน มีความคาดหวังต่อครูแนะแนวในระดับมาก ในด้าน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกลักษณะ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านความเป็นผู้นำ และ ด้านความเป็นประชาธิปไตย

2. ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับสูงมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีกว่าครูที่มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวขึ้นกับ

การรับรู้ความสามารถแห่งตน ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานจิตวิทยาแนะแนวเป็นการทำงานที่อาศัยระบบการคิดในการแก้ไขปัญหานักเรียนสูง มีการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในการทำงานด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการทำงานที่ต้องทำความเข้าใจต่อความรู้สึกของผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง ต้องอาศัยพื้นฐานทางจิตวิทยาในการทำงาน ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ความรู้สึก เนื่องจากครูจิตวิทยาแนะแนวต้องทำความเข้าใจสภาพปัญหาของนักเรียนอย่างลึกซึ้ง ตลอดจนการทำงานจิตวิทยาแนะแนวจำเป็นต้องหาแนวทางหรือทางเลือกในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ทางสังคม พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวดังกล่าว จึงสอดคล้องกับลักษณะของผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูง ดังแนวคิดที่ วิลเลียมส์ จี.วัตสัน (2547) ได้กล่าวไว้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งว่าบุคคลมีพฤติกรรมอย่างไร มีแบบแผนในการคิดอย่างไร และมีการตอบสนองทางด้านอารมณ์อย่างไรเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามสูง การรับรู้ความสามารถของตนจึงเป็นตัวกำหนดกระบวนการรับรู้ 4 อย่าง ได้แก่ กระบวนการรู้คิด (Cognitive Process) กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) กระบวนการด้านความรู้สึก (Affective Process) และ กระบวนการเลือก (Selection Process) ซึ่งกระบวนการทั้ง 4 ที่กล่าวมานี้โดยปกติจะทำงานร่วมกันมากกว่าแยกกันในการดำเนินการกำกับพฤติกรรมมนุษย์ ดังนั้นผลการวิจัยจึงปรากฏชัดว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูง จะมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แฮลล์ (Hall, 2000) ซึ่งได้ศึกษาการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการทำงาน พบว่าบุคคล

ที่เชื่อในความสามารถแห่งตนว่าจะมีการประสบความสำเร็จในงานสูง จะมีกลวิธีในการจัดการกับความท้าทายและอุปสรรคต่างๆ ที่เขาเผชิญอยู่ และ สามารถบรรลุผลสำเร็จของงานได้โดยง่าย

3. จาการศึกษาพบว่าครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีความเชื่ออำนาจในตนในระดับที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการทำงานที่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติและลักษณะการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว มีได้มุ่งต้องการผลสัมฤทธิ์ของงานในทันทีทันใด เหมือนงานอื่น ๆ ส่วนใหญ่ งานของครูจิตวิทยาแนะแนวมักเป็นงานในเชิงป้องกันหรือ งานสนับสนุน อีกทั้งครูที่รับผิดชอบงานจิตวิทยาแนะแนวก็จะมีภาระงานวิชาการในส่วนอื่นด้วย งานด้านจิตวิทยาแนะแนวเป็นงานที่มีแบบแผน มีระบบ มีกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน เช่นกระบวนการ P-D-C-A หากครูดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน ตามกระบวนการดังกล่าว และมีความเข้าใจในกระบวนการนั้นแล้ว ครูจิตวิทยาแนะแนวก็สามารถดำเนินงาน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ในงานโดยตรง ผลสัมฤทธิ์จะมุ่งไปที่ผลที่เกิดจากพฤติกรรมของนักเรียน ดังที่ครูจิตวิทยาแนะแนวได้สะท้อนว่า

"เราก็มีองค์ประกอบของงานที่เราทำไว้ละ ถ้าเราทำไปก็คิดประโยชน์กับนักเรียนเรา ก็ตั้งใจทำสิ่งนั้น โดยไม่รู้สักเห็นตอนมือเวลาสอนนักเรียน" (ครูแนะแนว A3)

ดังนั้นงานของครูจิตวิทยาแนะแนวจึงคล้ายงาน "การกุศล" มิได้หวังผลตอบแทนจากการทำงานของงานที่ปรากฏ สอดคล้องกับแนวคิดของ โซโลมอน และ โอเวอร์แลนด์ (Solomon & Overlander, 1974) ที่กล่าวว่า การวิจัยเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตนส่วนมากมุ่งไปที่การควบคุมผลจากการกระทำ คือ ศึกษา

เกี่ยวกับความคาดหวังของบุคคลว่าพฤติกรรมที่เขากระทำลงไปจะก่อให้เกิดผลตอบแทนที่ต้องการหรือไม่ รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าหรือความสำคัญของผลตอบแทนที่มีต่อบุคคลนั้นด้วย ถ้าบุคคลใดเห็นว่าผลที่ได้รับนั้นมีได้เกิดจากการกระทำของเขา หรือมองเห็นความไม่สอดคล้องเป็นระหว่างผลตอบแทนกับความพยายามของตนแล้ว บุคคลนั้นจะรับรู้สถานการณ์ดังกล่าว ว่าเกิดจากอำนาจภายนอก ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลใดเชื่อว่าพฤติกรรมของเขาได้รับหรือไม่ได้รับ ผลตอบแทนตามที่ต้องการ บุคคลนั้นจะรับรู้สถานการณ์ดังกล่าวว่าเกิดจากอำนาจของตนเอง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว ไม่ได้ขึ้นกับความเชื่ออำนาจในตน เพราะการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวมิได้คาดหวังต่อผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นกับครูจิตวิทยาแนะแนวโดยตรง ดังผลการศึกษาที่ปรากฏข้างต้น

4. ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนวในระดับที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวที่เหมือนกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ แสดงว่าพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว ไม่ขึ้นกับคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนว ทั้งนี้เนื่องจาก คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนวเป็นคุณลักษณะที่ครูทุกคนควรมืออยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวดีหรือไม่ดีก็ตาม ดังเช่นเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เข้าใจและเป็นกันเองกับนักเรียน มีความรู้ดี มีประสิทธิภาพชีวิตพอสงคร เกียรภักษาความถบได้ดี จรงใจกับนักเรียน มีศัลปะในการพูดและการฟังที่ดี มีคุณธรรมและความยุติธรรม คุณลักษณะของครูแนะแนว ตามความคิดเห็นของนักเรียนเรียงตามลำดับ ความสำคัญดังนี้ เข้าใจและ

เป็นกันเองกับนักเรียน ความรู้ดี มีประสบการณ์ชีวิตพอสมควรเก็บรักษาความลับได้ดีจริงใจกับนักเรียน บุคลิกภาพดี ฉลาดเฉลียวมีศิลปะในการพูดและการฟังที่ดี มีคุณธรรมและความยุติธรรม เป็นต้น (สุชาวดี สุภโคตมะ, 2519) อ้างถึงใน ประกิจสร ปานศรี, 2536) ดังนั้นคุณลักษณะดังกล่าวจึงไม่ได้ส่งผลอย่างชัดเจนต่อพฤติกรรมการทำงานด้านจิตวิทยาแนะแนวโดยเฉพาะ และจากการศึกษาความสัมพันธ์จึงพบข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ คุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนวถูกนำมาเข้ามาเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนวในอันดับท้าย ๆ แสดงว่าไม่มีอิทธิพลมากนักต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว และจากการสนทนากลุ่มย่อยครูจิตวิทยาแนะแนวพบว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวได้สะท้อนความรู้สึกลึกซึ้งถึงคุณลักษณะที่ยังคงต้องพัฒนาให้เหมาะสม ได้แก่ 1) การขาดแรงจูงใจในการทำงาน 2) ความรู้สึกต่อผลงานในการช่วยเหลือนักเรียนที่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์อย่างเพียงพอ 3) รู้สึกว่ายังไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการช่วยเหลือนักเรียน 4) การจัดกระบวนการทางจิตวิทยาแนะแนวในโรงเรียนยังไม่ชัดเจนขาดการคัดกรองและการติดตามอย่างต่อเนื่อง 5) บุคลิกภาพของครูยังไม่เป็นมิตรหรือการให้ทราบไว้วางใจของนักเรียน 6) การจัดบริการด้านแนะแนวยังไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

นอกจากนี้ ครูจิตวิทยาแนะแนวต่างให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะของตน โดยแสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดให้มีการพัฒนาคุณลักษณะครูจิตวิทยาแนะแนวในเชิงลึกให้มากยิ่งขึ้น ในทุกองค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลิกลักษณะของครูจิตวิทยาแนะแนว 2) การสร้างเจตคติที่ดีต่องาน 3) การพัฒนากระบวนการจัดบริการจิตวิทยาแนะแนว และ 4)

การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในหลักวิชาชีพให้สอดคล้องกับงานจิตวิทยาแนะแนว

5. จากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สัมพันธภาพในการทำงาน การรับรู้ความสามารถทั้งตนเอง และ พฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว พบว่า ครูจิตวิทยาแนะแนวที่มีระดับพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวที่ดี จะต้องมีความสัมพันธ์ภาพในการทำงานในระดับสูง และมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงด้วย อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า หากครูมีสัมพันธภาพในการทำงานในระดับที่ต่ำแล้ว ครูก็จะมีพฤติกรรมในการทำงานในระดับที่ต่ำด้วย แม้ว่าจะมีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงก็ตาม

จากข้อค้นพบดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านสัมพันธภาพในการทำงานน่าจะมีผลสำคัญอย่างมากต่อพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว สอดคล้องกับพนัส หันนาจินทร์ (2524) ที่ได้ให้เหตุผลว่าสัมพันธภาพในการทำงาน เป็นการแสดงถึงความสามารถที่บุคคลจะถ่ายทอดความรู้สึกลึก หรือความคิดไปยังผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นได้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในกิจการที่บุคคลหรือองค์การมีความสนใจร่วมกัน อันจะยังผลไปสู่ผลสำเร็จของการทำงานในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาพบว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์ในการทำงานในระดับสูงจะมีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพของพฤติกรรมการทำงานของครูจิตวิทยาแนะแนว แม้ว่าจะมีจะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า ตัวแปรดังกล่าว

เป็นตัวแทนที่มีความสำคัญอย่างแท้จริง จึงควรมีการศึกษาโดยทำการวิเคราะห์การถดถอย พหุระดับแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่า สัมพันธภาพ ในการทำงานเป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิผล ของพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว ที่ดีที่สุดหรือไม่

2. เพื่อเป็นการค้ำยอความรู้อย่างรวบ ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ควรมีการศึกษา เพิ่มเติมทั้งในเชิงวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อให้เกิด การพัฒนารูปแบบ การปฏิบัติงานจิตวิทยาแนะแนว ที่สอดคล้องกับบริบทและพื้นที่ของ แต่ละแห่ง ทั้งนี้ควรคำนึงการมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วน เช่น ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีสัมพันธภาพ ในการทำงานสูง จะมีระดับประสิทธิผลของ พฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวในระดับ ที่สูงด้วย ดังนั้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญ และตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพครูจิตวิทยาแนะแนว โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพ และ มนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาทางด้านความรู้ ความเข้าใจในวิชาจิตวิทยา การพัฒนาทางด้าน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารอย่าง มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างลักษณะนิสัย และการฝึกปฏิบัติต่างๆ เช่น กระบวนการกลุ่มและ พฤติกรรมสัมพันธ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สัมพันธภาพ ในการทำงานดังกล่าว เป็นลักษณะสัมพันธภาพ ที่มีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของ

ครูจิตวิทยาแนะแนว อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นภายใน โรงเรียนได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ทุกคนในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหาร ควรมี นโยบายในการให้บรรณาธิการในองค์การ ให้เอื้อต่อการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่าง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีการรับรู้ ความสามารถแห่งตนสูงจะมีระดับประสิทธิผล ของพฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนว ในระดับที่สูงด้วย ดังนั้นหากต้องการพัฒนา พฤติกรรมการทำงานจิตวิทยาแนะแนวให้เกิด ประสิทธิภาพในระดับที่ดี ควรคำนึงถึงการ เสริมสร้างบุคลากร ให้มีลักษณะการรับรู้ความ สามารถแห่งตนเช่น กระบวนการรู้คิด (Cognitive Process) กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) กระบวนการด้านความรู้สึก (Affective Process) และ กระบวนการเลือก (Selection Process)

เอกสารอ้างอิง

- ประภัศร ปามศรี. (2536). *การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลของครูต่อคุณลักษณะของครูแบบแนว*
ในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญาพร จันทร์วงศ์. (2535). *คุณลักษณะของครูแบบแนวตามความคาดหวังของผู้บริหารและครู ใน โรงเรียน*
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต,
 สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พนัส หันมาคินทร์ (2524). *หลักการบริหาร โรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งทิพย์ สมานรักษ์. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคม และจิตวิทยา กับความพึงพอใจ ในการ*
ทำงานของครูประถมศึกษาที่สอนอยู่ใน โรงเรียนขนาดต่างกัน ในจังหวัดสุรินทร์.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิลาศลักษณ์ ขวัญดี. (2547). *การรับรู้ความสามารถของคน*. ใน บุญศรี ไพรัช (บรรณาธิการ).
จิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง อันดับที่ 5 (หน้า 89-95).
 กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิชัย เขียวบัว. (2534). *ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การยอมรับในวัฒนธรรมทางวิชาการของ*
ครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการวิจัย-
 พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศักดิ์ชัย นิธิอุทัย. (2532). *ความแตกต่างเกี่ยวกับพฤติกรรมทำงานของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร*.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2528). *การจัดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบและ*
ลักษณะงานที่ปฏิบัติของอาจารย์แนะแนว. กรุงเทพฯ : ศิวพร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*.
 กรุงเทพฯ: พรักหวาน กราฟฟิค.
- Hall, J.A. (2000). Self-efficacy at work: A qualitative analysis of personal and Environmental factors
 contributing to personal efficacy during job-task change. [CD-ROM]. Abstracts from:
Dissertation Abstracts International Item: 9964901.
- Locke, E., Frederick, E., Lee, C., & Bobko, P. (1984). Effect of self-efficacy, goals, and task strategies on task
 performance. *Journal of Applied Psychology*, 69, 241-251.
- Solomon, D. & Oberland, M.I. (1974). *Locus of Control in Classroom*. New York : Harper and Row.

